

VEŘEJNÝ ZÁVAZEK

Sociální rehabilitace, § 70 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Název poskytovatele:

KŘESADLO HK – Centrum pomoci lidem s PAS, z. ú.

Adresa sídla:

Mrštíkova 934/20, 500 09, Hradec Králové 9

Adresa provozovny:

Šafaříkova 764/18, Hradec Králové 500 02

Právní forma:

161 – Zapsán ústav

IČ: 03847926

Správní rada:

Předseda správní rady: Mgr. Kateřina Černá
Členové správní rady: Mgr. Dagmar Balcarová
Ing. Irena Kotrbová

Ředitelka ústavu / správní orgán:

Irena Spiššáková

Provozní doba:

Ambulantně nebo terénně:

Pondělí	8.00 -12.00 hod	12.30 – 16.00 hod
Úterý	8.00 -12.00 hod	12.30 – 16.00 hod
Středa	8.00 -12.00 hod	12.30 – 16.00 hod
Čtvrtek	8.00 -12.00 hod	12.30 – 16.00 hod
Pátek	8.00 -12.00 hod	12.30 – 16.00 hod

Ambulantně nebo terénně, pouze po předchozí domluvě:

Pondělí	16.00 – 18.30 hod
Úterý	16.00 – 18.30 hod
Středa	16.00 – 18.30 hod
Čtvrtek	16.00 – 18.30 hod
Pátek	16.00 – 18.30 hod

Ambulantě je služba určena pro max. 2 klienty v jeden okamžik.

Terénně je služba určena pro max. 2 klienty v jeden okamžik.

POSLÁNÍ:

Naším posláním je poskytovat lidem s poruchou autistického spektra takovou pomoc, která vede k rozvoji jejich schopností a dovedností, k jejich větší samostatnosti, nezávislosti a motivuje je k překonání či zlepšení jejich nepříznivé sociální situace, přináší zmírnění sociální izolace tohoto jedince i celé jeho rodiny a snižuje negativní důsledky sociální a emoční zátěže v rodinách pečujících o člověka s PAS.

CÍLE:

Poskytovat podporu a odbornou pomoc osobám s poruchou autistického spektra, kteří nejsou schopni svojí nepříznivou sociální situaci vyřešit sami, s pomocí rodiny, ani s pomocí dalších veřejně dostupných služeb plněním níže uvedených dílčích cílů.

Dílčí cíle:

- Pomoc a podpora osobám s PAS při dosahování největší možné míry samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti v běžném životě a tím snižování jejich závislosti na sociálních službách a rodinných příslušnících. Utřídění priorit a cílů, kterých chce dosáhnout ve svém životě.
- Posilování osobních kompetencí, schopností a dovedností uživatelů služby, jejich podpora v nácviku sociálního chování, jednání a získávání praktických dovedností nezbytných pro samostatný život v běžné populaci.
- Posilování osobních kompetencí k úspěšnému dosažení základního a středoškolského, či vysokoškolského vzdělání a nadále jejich uplatnění na chráněném a volném trhu práce.
- Posílení zdravotního stavu a nabytí schopnosti žít se zdravotním postižením běžným způsobem života.
- Smysluplné trávení volného času, případně vyzkoušení práce a získání nových pracovních dovedností.
- Navázání sociálních kontaktů.
- Minimalizace nutnosti hospitalizace.

PRINCIPY:

- Dobrovolnost – poskytování služby je založeno na dobrovolnosti ze strany uživatele.

- Individuální přístup – ke každému uživateli přistupujeme jako k jedinečné bytosti se specifickými schopnostmi, dovednostmi a potřebami.
- Autonomie a podpora nezávislosti – při poskytování služby klademe důraz na motivaci uživatele k aktivitě, snažíme se zachovat a případně zvyšovat míru soběstačnosti a samostatnosti uživatele.
- Sociální začlenění – podporujeme kontakt uživatele se sociálním prostředím a podporujeme uživatele v jeho smysluplných aktivitách a koníčcích.
- Partnerství – při poskytování služby přistupujeme k uživatelům jako k rovnocenným partnerům.
- Důstojnost – každý uživatel má právo na důstojné, taktní zacházení, o uživatelích služby a jejich rodinných příslušnících se vždy vyjadřujeme s úctou a respektem.
- Odbornost – jednotlivé činnosti poskytujeme na základě pravidel služby, kdy kontinuálně vzděláváme pracovníky. Naší prioritou je jejich 100% erudovanost (vycházíme z platné legislativy, Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů ...).
- Bezpečí – svými postoji, chováním a přístupem zajišťujeme uživatelům služby bezpečný prostor.
- Využití běžných zdrojů společnosti – s uživatelem pracujeme v podmínkách běžné společnosti a v rámci jeho přirozené vztahové sítě.
- Společenská zodpovědnost – naší snahou je fungovat transparentně, s respektem k právům a potřebám všech zúčastněných stran, hospodárně a šetrně k životnímu prostředí.
- Uplatnění vlastní vůle a názoru – naší snahou je klienty podporovat v uplatnění vlastního názoru a vůle, podporovat je v seberealizaci, která není v rozporu se společenskými normami a pravidly slušného chování.

Cílová skupina:

Děti a dospívající od 7 let věku, dospělí bez omezení horní hranice věku, kterým byla diagnostikována porucha autistického spektra (PAS), nebo osoby, u kterých odborník (lékař, klinický psycholog) vyslovil podezření na autismus, čekají na diagnostiku a nacházejí se v nepříznivé sociální situaci.

Věková kategorie:

od 7 let

Působnost služby:

Královéhradecký kraj.

NABÍZENÉ ČINNOSTI:

A. NÁCVIK DOVEDNOSTÍ PRO ZVLÁDÁNÍ PÉČE O VLASTNÍ OSOBU, SOBĚSTAČNOSTI A DALŠÍCH ČINNOSTÍ VEDOUCÍCH K SOCIÁLNÍMU ZAČLEŇOVÁNÍ

1.) NÁCVIK OBSLUHY BĚŽNÝCH ZAŘÍZENÍ A SPOTŘEBIČŮ

Obsluha rychlovarné konvice, uvaření čaje a kávy

- Tato činnost patří k základním každodenním aktivitám každého člověka a její zvládnutí ukazuje na míru jeho samostatnosti. Na první pohled jednoduchý proces se skládá z dílčích postupů. Člověk s autismem může mít obtíže právě s tím, že je nutné je vykonat ve správném pořadí.
- Vytvoříme procesuální schéma.
- Seznámíme klienta s jednotlivými částmi rychlovarné konvice a s jejich funkcí.
- Poučíme klienta o zásadách bezpečnosti (např. úraz elektrickým proudem).
- Vysvětlíme klientovi postup vaření čaje nebo kávy.
- Předvedeme klientovi postup vaření vody v rychlovarné konvici v souladu s procesuálním schématem.
- Společně s klientem opakovaně vaříme kávu nebo čaj podle procesuálního schématu.
- Podle individuální potřeby klienta probíhá tento nácvik ambulantně v prostorách Křesadla nebo terénní formou v domácím prostředí klienta.

Obsluha mikrovlnné trouby (ohřev pokrmů).

- Tato činnost patří k základním každodenním aktivitám každého člověka a její zvládnutí ukazuje na míru jeho samostatnosti. Na první pohled jednoduchý proces se skládá z dílčích postupů. Člověk s autismem může mít obtíže právě s tím, že je nutné je vykonat ve správném pořadí.
- V případě potřeby si předem vytvoříme procesuální schéma.
- Seznámíme klienta s ovládním mikrovlnné trouby.
- Poučíme klienta o zásadách bezpečnosti (např. úraz elektrickým proudem).
- Vysvětlíme klientovi postup ohřívání pokrmu.
- Předvedeme klientovi postup ohřívání pokrmu v mikrovlnné troubě v souladu s procesuálním schématem.
- Společně s klientem opakovaně ohříváme pokrm podle procesuálního schématu.
- Podle individuální potřeby klienta probíhá tento nácvik ambulantně v prostorách Křesadla nebo terénní formou v domácím prostředí klienta.

2.) NÁCVIK PÉČE O DOMÁCNOST, NAPŘÍKLAD PÉČE O ODĚVY, ÚKLID, DROBNÉ ÚDRŽBÁŘSKÉ PRÁCE, CHOD KUCHYNĚ, NAKUPOVÁNÍ

Vysávání podlahových ploch vysavačem v domácím prostředí

- Tato činnost patří k základním aktivitám v péči o domov každého člověka a její zvládnutí ukazuje na míru jeho samostatnosti. Na první pohled jednoduchý proces se skládá z dílčích postupů. Člověk s autismem může mít obtíže právě s tím, že je nutné je vykonat ve správném pořadí.
- V případě potřeby si předem vytvoříme procesuální schéma.
- Seznámíme klienta s ovládáním vysavače.
- Poučíme klienta o zásadách bezpečnosti (např. úraz elektrickým proudem).
- Vysvětlíme klientovi postup vysávání, kdy a kde se vysavač používá.
- Předvedeme klientovi postup vysávání v souladu s procesuálním schématem.
- Společně s klientem vysáváme podle procesuálního schématu.
- Podle individuální potřeby klienta probíhá tento nácvik ambulantně v prostorách Křesadla nebo terénní formou v domácím prostředí klienta.

Umývání a utírání nádobí v domácnosti

- Tato činnost patří k základním aktivitám v péči o domov každého člověka a její zvládnutí ukazuje na míru jeho samostatnosti. Na první pohled jednoduchý proces se skládá z dílčích postupů. Člověk s autismem může mít obtíže právě s tím, že je nutné je vykonat ve správném pořadí.
- Vytvoříme procesuální schéma.
- Poučíme klienta o zásadách bezpečnosti (např. opaření horkou vodou).
- Vysvětlíme klientovi postup mytí a utírání nádobí.
- Připravíme si společně s klientem potřebné pomůcky.
- Předvedeme klientovi postup mytí a utírání nádobí v souladu s procesuálním schématem.
- Následně provádí nácvik klient sám v přítomnosti klíčového pracovníka.
- Podle individuální potřeby klienta probíhá tento nácvik ambulantně v prostorách Křesadla nebo terénní formou v domácím prostředí klienta.

Péče o vzhled

- Lidé s autismem, kteří mají problémy v sociální interakci, si často neuvědomují sociální důsledky zanedbaného vzhledu (pot, špinavé nehty, neostříhané vlasy, poškozené oblečení, ...). Z reakce okolí ale mohou zjistit, že něco není v pořádku.
- Vysvětlíme klientovi sociální a zdravotní aspekty udržování příjemného vzhledu a přiměřenou míru péče o svůj vzhled.
- Pohovorem zjistíme dosavadní klientovy návyky ve všech oblastech péče o sebe sama (oblečení, péče o pleť, holení, líčení, ...), jeho představy a požadavky na vlastní vzhled, jeho motorické dovednosti.

- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma ke konkrétnímu úkonu (např. líčení).
- Připravíme si pomůcky a provádíme nácvik.
- Podle individuální potřeby klienta probíhá tento nácvik ambulantně v prostorách Křesadla nebo terénní formou v domácím prostředí klienta.

Dodržování hygieny

- Zjistíme důvod, proč uživatel nezvládá hygienu:
 - a) handicap (porucha jemné motoriky, mentální retardace apod.) – pravděpodobnější výskyt u DA, AA a DP:
 - zjistíme předpokládanou míru schopnosti zvládnout některé úkony péče o tělo, nejlépe v rozhovoru s rodiči (např. sám vyčistit zuby ne, ale sám vypláchnout ústa po čištění ano);
 - provádíme nácviky jednotlivých úkonů, používáme verbální instrukce podpořené procesuálními schématy (u nácviků je vhodná přítomnost rodiče, protože tyto úkony je nutné provádět stejně i v domácím prostředí);
 - v některých případech je nutné tuto službu provádět terénně v domácím prostředí uživatele;
 - v některých případech je možné edukovat o průběhu nácviku rodiče, který pak nácvik v domácím prostředí provádí sám.
 - b) protože hygienická pravidla dodržovat „nechce“ (vzdor, strach, nepochopení sociálního aspektu hygieny, umíněnost, ...) – pravděpodobnější výskyt u AS:
 - vedeme s uživatelem rozhovor o důležitosti dodržování hygienických pravidel;
 - zhodnotíme výhody a nevýhody péče o tělo, rozhovor vedeme motivačním způsobem;
 - zdůrazňujeme sociální aspekt čistoty;
 - pro některé uživatele je vhodné vytvořit v písemné nebo obrázkové formě denní režim, který může zahrnovat i vizualizaci splnění úkonu (nalepení samolepky, proškrtnutí apod.);
 - při každém sezení plnění denního režimu kontrolujeme, motivujeme uživatele odměnou (pochvala, obrázek, ...)

3.) NÁCVIK PÉČE O DĚTI NEBO DALŠÍ ČLENY DOMÁCNOSTI

Nácvik tolerance a chování se k sourozenci nebo cizímu dítěti

- Lidé s autismem se velmi často neumí vcítit do druhého člověka, zcela jim chybí empatie. Z toho důvodu nejsou tolerantní k projevům malého dítěte (pláč, hlasitý smích, běhání sem a tam, skákání do řeči, ...). Velkou roli tu může hrát i častá přecitlivělost na zvuky.
- Pohovorem s klientem zjistíme spouštěče jeho úzkosti v přítomnosti dítěte (např. pláč dítěte, dítě nadměrně vyžaduje pozornost klienta, dítě na klienta „zírá“, ...).
- Stanovíme, které spouštěče můžeme odstranit (odchod od dítěte) nebo modifikovat (použití špuntů do uší).

- V případě potřeby společně vypracujeme konkrétní pomůcky ke zvládnutí kritické situace (procesuální schéma, denní režim, motivační systém, ...).
- Poučíme klienta o možnostech předcházení kritickým situacím a o metodách jejich zvládnání, pokud k nim skutečně dojde.
- Provádíme nácvik těchto metod.

Nácvik přivolání pomoci

- Schopnost přivolat pomoc ukazuje na míru samostatnosti jedince. Člověk s autismem může mít problém vyhodnotit závažnost situace (jestli přivolat rodiče, sousedy nebo rovnou hasiče).
- Vzhledem k možným komunikačním nedostatkům klienta může vzniknout problém i v samotném uskutečnění rozhovoru (telefonického hovoru).
- Na první pohled jednoduchý proces se skládá z dílčích postupů. Člověk s autismem může mít obtíže právě s tím, že je nutné je vykonat ve správném pořadí.
- Společně s klientem probereme různé situace, ve kterých je nutné volat pomoc (zapomněl jsem si klíče, hoří, ukradli mi kolo, ...)
- Vytvoříme pro jednotlivé situace procesuální schémata.
- Poučíme klienta o možnostech přivolání konkrétní pomoci (rodiče, sousedé, hasiči, policie, ...).
- Poučíme klienta o bezpečném chování v krizových situacích (při požáru uteču).
- Provádíme nácvik přivolání pomoci.

4.) NÁCVIK SAMOSTATNÉHO POHYBU POMOCÍ VIZUALIZACE VE VNITŘNÍM I VNĚJŠÍ PROSTORU

- Člověk s autismem může mít problémy zvládnout cestu z bodu A do bodu B. Důvodem ale není neznalost trasy, ale různé nástrahy, které ho po cestě mohou potkat a ze kterých má obavy (někdo cizí ho osloví, přechod pro chodce, jízda MHD, ...).
- Pohovorem s klientem zjistíme požadovanou míru a účel jeho pohybu.
- Rozebereme s klientem jednotlivé možné situace, kterých se bojí.
- Poučíme klienta o bezpečném chování ve vnějším prostoru (např. silniční provoz, pohyb v přírodě,).
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma pro řešení všech dílčích konkrétní situací, které mohou na cestě nastat.
- Provedeme nácvik.
- Tato činnost probíhá ambulantně v prostorách Křesadla a terénní formou ve zvoleném prostředí.

5.) NÁCVIK DOVEDNOSTÍ POTŘEBNÝCH K ÚŘEDNÍM ÚKONŮM, NAPŘÍKLAD

VLASTNORUČNÍHO PODPISU

Nácvik vlastnoručního podpisu

- Vzhledem k potížím v sociální interakci může mít člověk s autismem problém rozpoznat situace, kdy je jeho vlastnoruční podpis nezbytný. Mohlo by dojít k nedorozumění například na úřadu nebo naopak by se mohl stát obětí podvodníka.
- Myslíme si, že znalost funkce vlastnoručního podpisu je nutné nacvičit s každým člověkem s autismem, který není omezen ve způsobilosti k právním úkonům.
- Vysvětlíme uživateli důležitost a funkci vlastnoručního podpisu (ztvrzují, souhlasím, přijímám, jsem odpovědný, nesu důsledek, ...).
- Pokud klient umí psát, provádíme nácvik podpisu pomocí různých formulářů a šablon.
- V případě, že klient neumí psát psacím písmem, budeme trénovat podpis tiskacím písmem.
- Pokud klient neumí psát, nebudeme nácvik provádět.
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.

Psaní emailu

- Ztížená schopnost komunikace významně ovlivňuje sociální začlenění člověka s autismem. Písemný styk je v sociálním kontaktu významný, proto považujeme nácvik této činnosti za jedno z východisek z izolace klienta.
- Vysvětlíme klientovi jednotlivé části elektronického mailu (adresa, předmět, kopie, oslovení, obsah sdělení, ...).
- Vysvětlíme klientovi náležitosti správné (funkční) emailové adresy a způsob přijetí a odeslání pošty.
- Provádíme nácvik mailové komunikace mezi klíčovým pracovníkem a klientem za použití mailové adresy a soukromé adresy klienta.
- Poučíme klienta, co dělat, pokud dojde k problému (např. mail se nepodaří odeslat, nelze nahrát příloha, mail se vrátí jako nedoručitelný, ...).
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.

Psaní a posílání dopisů

- Ztížená schopnost komunikace významně ovlivňuje sociální začlenění člověka s autismem. Písemný styk je v sociálním kontaktu významný, proto považujeme nácvik této činnosti za jedno z východisek z izolace klienta.
- S klientem probereme zásady psaní dopisu (vhodný papír a tužka, oslovení, datum, ...).
- Vysvětlíme si rozdíly mezi dopisem úředním a soukromým.
- Provádíme nácvik psaní dopisu.
- Vysvětlíme klientovi způsob napsání adresy na obálku.
- Provedeme nácvik psaní adresy.
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma a šablonu.

- Vysvětlíme si možnosti odesílání dopisu (např. doporučeně – obyčejně, na poštu – do poštovní schránky, ...).
- Poučíme klienta o chování na poště.
- Provedeme nácvik.

B.) ZPROSTŘEDKOVÁNÍ KONTAKTU SE SPOLEČENSKÁM PROSTŘEDÍM.

1.) Doprovázení dospělých do školy, školského zařízení, zaměstnání, k lékaři, na zájmové aktivity a doprovázení zpět,

- Tato činnost má za cíl naučit uživatele docházet na pravidelné aktivity (škola, zaměstnání, lékař, kroužek), a to na území města HK. První intervence je ambulantní, další jsou poskytovány terénně.
 1. V prostorách Křesadla si na první intervenci společně s uživatelem připravíme plán cesty. Vyznačíme si na vytisknuté mapě města trasu. Zjistíme potřebné spoje MHD.
 2. Rozebereme s klientem jednotlivé možné situace, o kterých si myslí, že by je sám nezvládl.
 3. Poučíme klienta o bezpečném chování ve vnějším prostoru (např. silniční provoz, pohyb v přírodě, ...).
 4. V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma pro řešení všech dílčích konkrétní situací, které mohou na cestě nastat.
 5. Počínaje další intervencí začneme provádět terénní nácvik, a to opakovaně do té doby, než uživatel bude schopen cestu podstoupit sám.
 6. Během doprovázení poskytujeme uživateli podporu v nejnižší možné míře, abychom podpořili jeho samostatnost a upevnili nabyté dovednosti.

2.) Nácvik schopnosti využívat dopravní prostředky,

Nácvik jízdy v MHD, ve vlaku a v dálkovém autobusu.

- Člověk s autismem může mít problémy zvládnout cestu z bodu A do bodu B. Důvodem ale není neznalost trasy, ale různé nástrahy, které ho po cestě mohou potkat a ze kterých má obavy (např. někdo cizí ho osloví, všechna místa k sezení jsou obsazena, revizor ...).
- Vysvětlíme klientovi princip používání jízdního řádu.
- Nacvičíme vyhledání konkrétního spoje.
- Poučíme klienta o procesu zakoupení, případně označení jízdenky.
- Provedeme teoretický nácvik zakoupení a označení jízdenky (v prostorách Křesadla).
- Nacvičíme s klientem, jak se chovat v případě revize jízdenek.
- Poučíme klienta o vhodném chování ve stanicích, na zastávkách, v dopravních prostředcích (nekouřit, kam si sednout, sundat batoh ze zad, nemluvit na cizí lidi, ...).
- Provedeme nácvik chování v dopravním prostředku (v prostorách Křesadla).

- Po zvládnutí teorie provedeme nácvik v terénu (pouze na území KHK) zpočátku v přítomnosti klíčového pracovníka, posléze klient samostatně.
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.

3.) Nácvik chování v různých společenských situacích,

Chování na oslavách narozenin.

- Každý člověk s autismem má problémy v sociální interakci. Setkávání s jinými lidmi je jednou z nejnáročnějších věcí, kterou musí takový jedinec zvládat.
- Velkým úspěchem je, když se člověk s autismem chce setkávat s lidmi, protože je to málo obvyklé. Nácvikem vhodného chování se tak snižuje sociální izolace jedince, zmírňuje úzkost z neznámých situací a celkově zlepšuje kvalita života člověka s PAS.
- Pohovoříme s klientem o tom, proč se narozeniny slaví.
- Vysvětlíme formální požadavky – (oděv, dárek, květiny, blahopřání, ...).
- Provedeme nácvik vhodného verbálního blahopřání s ohledem na úroveň komunikace klienta.
- Vysvětlíme klientovi požadavky na vhodné chování na oslavě (vybalit kytku z papíru, podat ruku,...).
- Připravíme klienta na pravděpodobné chování ostatních účastníků oslavy a s tím spojené možné problémy (hořící svíčky, hlasitá hudba, smích, ...).
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.

Chování během svátků (Vánoce, Velikonoce, Památka zemřelých, Valentýn, Den dětí, Den matek).

- Každý člověk s autismem má problémy v sociální interakci. Setkávání s jinými lidmi je jednou z nejnáročnějších věcí, kterou musí takový jedinec zvládat.
- Velkým úspěchem je, když se člověk s autismem chce setkávat s lidmi, protože je to málo obvyklé. Nácvikem vhodného chování se tak snižuje sociální izolace jedince, zmírňuje úzkost z neznámých situací a celkově zlepšuje kvalita života člověka s PAS. Pohovoříme s klientem o tom, proč se konkrétní svátek slaví.
- Vysvětlíme formální požadavky – (oděv, dárek, květiny, blahopřání, ...).
- Provedeme nácvik vhodného verbálního blahopřání s ohledem na úroveň komunikace klienta.
- Vysvětlíme klientovi požadavky na vhodné chování ve sváteční den/chvilí (vybalit kytku z papíru, podat ruku,...).
- Připravíme klienta na pravděpodobné chování ostatních účastníků oslavy a s tím spojené možné problémy (hořící svíčky, hlasitá hudba, smích, ...).
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.
- Nacvičíme únik ze situace nebo odvedení pozornosti.

Chování v divadle

- Každý člověk s autismem má problémy v sociální interakci. Setkávání s jinými lidmi je jednou z nejnáročnějších věcí, kterou musí takový jedinec zvládat.
- Velkým úspěchem je, když se člověk s autismem chce setkávat s lidmi, protože je to málo obvyklé. Návikem vhodného chování se tak snižuje sociální izolace jedince, zmírňuje úzkost z neznámých situací a celkově zlepšuje kvalita života člověka s PAS. Pohovoříme s klientem o tom, proč do divadla jít a jak vhodně vybrat představení.
- Vysvětlíme formální požadavky – (oděv, lístek, kabelka s kapesníkem, včasný příchod).
- Vysvětlíme klientovi požadavky na vhodné chování v šatně, ve foyer, jak se prokazuje vstupenkou na představení a dle čeho najít své sedadlo.
- Vysvětlíme zásady slušného chování v divadle (míjení a pouštění procházejících lidí) a provedeme nácvik ambulantní formou (řada židlí).
- Připravíme klienta na pravděpodobné chování ostatních a s tím spojené možné problémy (přestávka, zvonění – gong, hlasitá hudba, smích, zvonění mobilního telefonu...).
- Vysvětlíme si funkci potlesku a důvod jeho opakování, provedeme teoretický nácvik.
- Upozorníme klienta na možnost nechtěného zanechání svrchního oděvu v šatně a důležitost pořadového čísla do šatny.
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.

Chování na pohřbu

- Každý člověk s autismem má problémy v sociální interakci. Setkávání s jinými lidmi je jednou z nejnáročnějších věcí, kterou musí takový jedinec zvládat.
- Velkým úspěchem je, když se člověk s autismem chce setkávat s lidmi, protože je to málo obvyklé. Návikem vhodného chování se tak snižuje sociální izolace jedince, zmírňuje úzkost z neznámých situací a celkově zlepšuje kvalita života člověka s PAS. Pohovoříme s klientem o smrti a pohřebním rituálu.
- Vysvětlíme formální požadavky – (oděv, květiny, kondolence, emoce...).
- Provedeme nácvik vhodného verbálního projevu s ohledem na úroveň komunikace klienta, dále výraz obličeje a možnost mlčení.
- Vysvětlíme klientovi požadavky na vhodné chování na pohřbu (sedět potichu, ...).
- Připravíme klienta na pravděpodobné chování ostatních účastníků pohřbu a s tím spojené možné problémy (neznámí lidé, smuteční hudba a atmosféra, emoce pozůstalých, vzhled zemřelého,).
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.

Chování v kině

- Každý člověk s autismem má problémy v sociální interakci. Setkávání s jinými lidmi je jednou z nejnáročnějších věcí, kterou musí takový jedinec zvládat.

- Velkým úspěchem je, když se člověk s autismem chce setkávat s lidmi, protože je to málo obvyklé. Návikem vhodného chování se tak snižuje sociální izolace jedince, zmírňuje úzkost z neznámých situací a celkově zlepšuje kvalita života člověka s PAS. Pohovoříme s klientem o tom, proč do kina jít a jak vhodně vybrat film.
- Vysvětlíme formální požadavky – (lístek, včasný příchod)
- Vysvětlíme klientovi požadavky na vhodné chování v šatně, ve foyer, jak se prokazuje vstupenkou na představení a dle čeho najít své sedadlo.
- Vysvětlíme zásady slušného chování v kině (míjení a pouštění procházejících lidí) a provedeme návik ambulantní formou (řada židlí).
- Připravíme klienta na pravděpodobné chování ostatních a s tím spojené možné problémy (hlasitá hudba, smích, zvonění mobilního telefonu...).
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.

Chování v restauraci

- Každý člověk s autismem má problémy v sociální interakci. Setkávání s jinými lidmi je jednou z nejnáročnějších věcí, kterou musí takový jedinec zvládat.
- Velkým úspěchem je, když se člověk s autismem chce setkávat s lidmi, protože je to málo obvyklé. Návikem vhodného chování se tak snižuje sociální izolace jedince, zmírňuje úzkost z neznámých situací a celkově zlepšuje kvalita života člověka s PAS. Prověříme finanční gramotnost klienta. Pokud má problémy, provedeme nejdříve návik finanční gramotnosti.
- Probereme s klientem různé možné důvody návštěvy restaurace (oběd, káva s přítelem, pivo, slavnostní večeře, ...). Vysvětlíme jejich význam a obsah a rozdíl mezi nimi.
- Pokud je to potřeba, vytvoříme procesuální schéma návštěvy restaurace.
- Vysvětlíme zásady slušného chování v restauraci.
- Promluvíme o významu a obsahu jídelního (nápojového) lístku. Nacvičíme výběr z něj.
- Nacvičíme rozhovor s číšníkem a objednání si.
- Nacvičíme zaplacení.

4) Návik běžných a alternativních způsobů komunikace, kontaktu a práce s informacemi

Návik průběhu rozhovoru (zahájení, udržení tématu, ukončení).

- Znížená schopnost komunikace významně ovlivňuje sociální začlenění člověka s autismem. Problémy se objevují jak po obsahové stránce (ulpívavý projev, rigidní témata, ...), tak po formální stránce (střídání se v řeči, držení očního kontaktu, neverbální projev...). Vést rozhovor je pro člověka s autismem jednou z nejnáročnějších věcí.
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schémata.
- Vysvětlíme klientovi význam a důležitost verbální komunikace.
- Vysvětlíme rozdíl mezi formálním a neformálním rozhovorem.

- Společně vybereme několik témat rozhovoru vhodných pro nácvik (musí vycházet z jemu známých situací).
- Témata volíme od jednoduchých (prosba o podání předmětu, rozhovor s prodavačkou, žádost o sdělení, kolik je hodin, ...) po nejsložitější (rozhovor s vrstevníky o zájmech, rozhovor s kolegou o zážitku, ...).
- Společně rozhovory připravíme písemnou formou. Hovoříme o formálních, obsahových i významových rozdílech.
- Vysvětlíme principy neverbální složky komunikace. Probereme výraz emocí ve tváři, gestiku, přiměřenost očního kontaktu, přiměřenost doteků apod.
- Provedeme nácvik neverbálních projevů v různých situacích.
- Vysvětlíme si zákonitosti rozhovoru (kdo, kdy a jak začíná a končí, udržení pozornosti, projevy zájmu, neskákání si do řeči, ...).
- Spojíme všechny předešlé úkony a provedeme nácvik kompletního rozhovoru.

Nácvik vyhledávání knih v knihovně.

- Schopnost vyhledat si informace v knihovně přispívá k sociálnímu začleňování člověka s autismem do běžné společnosti a zvyšuje jeho soběstačnost při vyřizování vlastních záležitostí.
- Tento nácvik probíhá v knihovně, kterou bude i nadále klient navštěvovat. Předpokladem je znalost ovládání počítače.
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.
- Vybereme společně s uživatelem vhodné cvičné téma, které ho zajímá. K vybranému tématu zvolíme několik klíčových slov.
- Prakticky ukážeme klientovi způsob vyhledávání knih v elektronickém katalogu knihovny (vepsání klíčového slova do vyhledávacího okna, otevírání, prohlížení a zavírání jednotlivých odkazů na knihy, ...) a provedeme nácvik s klientem.
- Nacvičíme s klientem získání informací potřebných k vyhledání knihy (signatura a umístění) a opišeme je na papír.
- Vysvětlíme systém rozdělení knih do jednotlivých regálů.
- Provedeme nácvik vyhledávání knih.
- Poučíme klienta, že v případě potřeby může požádat o pomoc knihovníka. Nacvičíme průběh takového rozhovoru.

Nácvik vyhledávání informací na internetu.

- Schopnost vyhledat si informace na internetu přispívá k sociálnímu začleňování člověka s autismem do běžné společnosti a zvyšuje jeho soběstačnost při vyřizování vlastních záležitostí.
- Předpokladem je znalost ovládání počítače.
- V případě potřeby vytvoříme procesuální schéma.

- Vybereme společně s uživatelem vhodné cvičné téma, které ho zajímá. K vybranému tématu zvolíme několik klíčových slov.
- Ukážeme klientovi různé vyhledávače (např. www.seznam.cz a www.google.cz). Klient si některý zvolí.
- Vysvětlíme funkci vyhledávacího okna.
- Nacvičíme vepsání klíčového slova do vyhledávacího okna a zmáčknutí tlačítka enter (nebo ikony hledat).
- Na vybraných odkazech vysvětlíme rozdíl mezi webovými stránkami a jinými soubory (např. pdf.).
- Nacvičíme otevírání, prohlížení a zavírání jednotlivých odkazů.

Nalezení kamaráda, přítelkyně.

- Lidé s autismem bývají často osamělí. Důvodem jsou potíže v sociální interakci a nedostatek komunikačních dovedností. Často také jejich bizarní chování, díky němuž se za přátelství s nimi druzí lidé stydí. Návčikem se zvyšují šance jedince na přátelský nebo partnerský vztah.
- Provádíme tyto návčiky:
 - návčik průběhu rozhovoru
 - návčik neverbální a nonverbální komunikace
 - péče o vzhled
- Tyto úkoly vhodně kombinujeme rozhovory o vztazích, lásce, přátelství, sexu. Konkrétní obsah volíme s ohledem na stav klienta, jeho schopnosti, dovednosti, a především s ohledem na diagnózu.

Eliminace konfliktních situací

- S uživatelem nacvičujeme schopnost řešit konfliktní situace. Návčik řešení konfliktů bude vycházet z individuální zakázky – opakující se konflikty u konkrétního uživatele (verbalizovány samotným uživatelem i např. rodinou). Využíváme tyto metody práce:
- Modelové situace v kreslených příbězích – zobrazené konfliktní situace s vyplněnými bublinami, kromě jedné, kdy uživatel doplňuje slova za osobu, která musí na konfliktní situaci reagovat.
- Přehrávání modelových situací, ve kterých se uživatel ocitl v nedávné době v konfliktu.
- Hraní rolí – především také výměna rolí, vyzkoušení si opačné pozice, přehrávání stejné situace, subjektivní hodnocení reakcí uživatele v opačné roli.
- Modelování ideálního zvládnutí situace – návčik opět v rolích obou stran konfliktu, subjektivní hodnocení nově vymodelované situace.
- Eliminace vzniku konfliktních situací – odchod z místnosti, zdržení se reakce.

- Návčik asertivního jednání – návčik adekvátnějších reakcí (vyjádření žádosti, vyjádření nesouhlasu, vyjádření hněvu a zlosti, podávání a přijímání kritiky, vyjádření aktuálních potřeb, poskytnutí zpětné vazby, schopnost vyslechnout druhého a teprve poté reagovat).
- Komunikační karty (stop, nedělej to, zpomal, ztiš se, nerozumím ti...).

Vytvoření denního režimu

- Vysvětlení významu a důležitosti denního režimu pro fungování v práci/ve škole
- S uživatelem projdeme jeho denní činnosti a jejich rozsah
- Denní činnosti si seřadíme podle důležitosti a naléhavosti
- Rozdělíme následovně: pracovní/školní povinnosti, rodinné záležitosti/vztahy, bydlení/nákupy/provoz domácnosti, zábava/volný čas, aj.
- Uživatel sám zkusí seřadit své potřeby podle důležitosti
- Společně s uživatelem sestavíme denní režim
- Uživateli detailně vysvětlíme, jak denní režim dodržovat: vstávání, hygiena, strava, práce/škola, nákupy, příprava na druhý den, zábava, včasný spánek.
- Strukturovaný denní režim v písemné podobě, případně doplněný obrázky uživateli vytiskneme.
- Uvádění do praxe kontrolujeme v rámci naplnění cílů v Individuálním plánu. Jednotlivé dílčí činnosti můžeme měnit podle aktuálních změn v uživatelově životním stylu.
- Uživatel je schopen sám si vytvořit doplnit a dodržovat plán denního režimu.

Pomoc s výběrem a nalezením zaměstnání

- Cílem této činnosti je navýšení kompetencí uživatele tak, aby lépe zvládal nejen vyhledání vhodného zaměstnání, ale také výběrové řízení na dané pracovní místo.
 - Nejdříve si v rozhovoru upřesníme uživatelovu motivaci a odhodlání najít si práci. Zjistíme jeho možnosti uplatnění na trhu v oblasti pracovní praxe a vzdělání. Pokud je uživatel absolvent nebo bez zaměstnání, zajistíme zařazení do evidence žadatelů ÚP.
 - Začneme s návčiky hledání zaměstnání. Jak hledat práci? Použijeme všechny dostupné zdroje: nástěnka, portál ÚP, internetové zdroje: portály práce, inzeráty (pasivní/aktivní), facebookové skupiny.
 - Po ujasnění oboru ukážeme uživateli, jak sepsat strukturovaný životopis (CV). Provádíme návčik elektronické a telefonické komunikace se zaměstnavateli. Trénujeme pracovní pohovor, můžeme přizvat i další pracovníky pro vytvoření autentické situace.
 - Po zvládnutí pohovoru procházíme změny rozvrhu dne po nástupu do zaměstnání (vstávání, dojíždění, nákupy.) Jako velmi silně motivační můžeme zařadit zapojení do komunikační skupiny s dalším uživatelem, který již zaměstnání získal.
 - Pro lepší kontakt s realitou zorganizujeme návštěvu reálného pracovního prostředí např. chráněná dílna (Centrum Pracovní Rehabilitace).
 - V případě zájmu uživatele ho v rámci terénní služby můžeme doprovodit na pracovní

pohovor. Po získání zaměstnání před naplněním cíle vyvoláme zpětnou vazbu od uživatele a vhodně ho motivujeme k udržení zaměstnání.

C.) VÝCHOVNĚ, VZDĚLAVACÍ A AKTIVIZAČNÍ ČINNOSTI

Upevňování získaných motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností.

- Člověk s autismem má často potřebu neustále se ujišťovat o nabytých dovednostech. Opakování a procvičování snižuje jeho úzkost a pomáhá mu v udržení určité míry samostatnosti.
- Dle posouzení nepříznivé sociální situace nebo požadavku klienta upevňujeme a rozvíjíme již získané schopnosti a dovednosti.
- Pracujeme metodou procvičování a opakování.

Nácvik rozpoznání hodnoty peněz

- Cílem tohoto nácviku je umožnit člověku s autismem samostatné rozhodování o svých penězích a prevence jeho zneužití různými podvodníky.
- Použijeme kopie platných bankovek a mincí. Naučíme se jednotlivé peníze rozpoznávat.
- V prodejním letáku nějakého obchodu hledáme zajímavé zboží a přiřazujeme k němu podle jeho ceny správné bankovky a mince.
- Vysvětlíme si, že můžeme platit i větší hodnotou, prodavač nám vrátí.
- Provádíme nácvik – klíčový pracovník hraje prodavače, klient kupujícího.
- Zároveň učíme klienta rozpoznat, jaká je hodnota zboží. V letáku zakrýváme cenu a ptáme se, kolik to asi stojí.
- Kontrolu provádíme v terénu.

D.) POMOC PŘI UPLATŇOVÁNÍ PRÁV, OPRÁVNĚNÝCH ZÁJMŮ A PŘI OBSTARÁVÁNÍ OSOBNÍCH ZÁLEŽITOSTÍ

1.) Podávání informací o možnostech získávání rehabilitačních a kompenzačních pomůcek

- Pro osoby s PAS využíváme ke kompenzaci komunikačního handicapu náhradní komunikační slovník (individuálně sestavená sada kartiček s obrázky).
- KP společně s uživatelem vyberou potřebné obrázky a sestaví komunikační knihu, která je zásobárnou komunikačních karet konkrétní osoby s PAS.
- V rámci sociální rehabilitace učíme uživatele náhradní komunikační slovník používat, např. sestavit denní (týdenní) režim, procesuální schémata pro nácvik sebeobsluhy, větné proužky, informační tabulky.

2.) Informační servis a zprostředkovávání služeb

Nácvik jednání na úřadech, u lékařů, s dodavateli zboží a služeb apod., vždy podle individuálních požadavků klienta.

- Člověk s autismem má více méně vždy problém v sociálním kontaktu a potřebuje podporu ve vyřizování běžných záležitostí. Cílem je pomoci klientovi vyhnout se konfliktům se „systémem“ a současně navyšovat jeho sociální kompetence.
- Pohovorem s klientem zhodnotíme jeho možnosti a míru soběstačnosti při zařizování různých záležitostí.
- Vysvětlíme, co očekávat, jak takové jednání probíhá.
- Na modelových situacích nacvičujeme konkrétní jednání.
- Využíváme metodu hraní rolí, kdy KP hraje pozici úředníka (lékaře, prodavače, ...)
- Po zvládnutí nácviku přecházíme do terénu. Uživatel si zařizuje danou záležitost s větší či menší podporou klíčového pracovník

Vytvořil: Irena Spiššáková

Schválil: Irena Spiššáková
ředitelka ústavu

účinnost od: 1. 4. 2019